

Kort rapport fra befaring på Bjerkø ang skjøtsels- og restaureringstiltak

På oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold, Landbruksavdelingen ved Jon Randby skulle BioFokus komme med innspill på foreslåtte skjøtsels- og restaureringstiltak rundt Bjerkø gård. Oppdraget var definert som følger:

- Befaring på lokalitetene
- Kort vurdering av de foreslåtte tiltakene med forslag til justeringer, spesielle hensyn og andre faglige råd
- Forslag til prioritering av tiltakene

En befaring ble gjennomført onsdag 30.06.2010 sammen med Tom Eric Christiansen og Hilde Lind Jørgensen fra Bjerkø gård.

De enkelte områdene henviser til nummerserien som er gjengitt på kart, og i tiltaksliste i søknaden om tilskudd til prosjektet "Utvalgte kulturlandskap i jordbruket" fra Bjerkø gård.

I tillegg til de enkelte områdene fra søknaden ble det oppdaget et annet svært verdifullt område på øya. Dette gjelder en større strandeng nordøst på øya. Dette området vil bli avgrenset og beskrevet som en naturtype ved en senere anledning. Det er ønskelig med ytterligere undersøkelser for å avdekke eventuelle muligheter for å innføre beite eller slått på deler av området.

Vedlegg 1: Rapport fra de enkelte skjøtselssonene.
Vedlegg 2: Kart over de enkelte sonene.

Vennlig hilsen
BioFokus

Kim Abel

Vedlegg 1:

Område 1:

Mosaikkartet område hvor en stor andel av arealet er i gjengroing. Ytre deler består av en svartor-strandsumpskog som burde vært avgrenset som en egen naturtype. Området er markert med rødt på kartet i sone 1. Indre deler består av blandingsskog hvor det bl.a. står noen få svartor på de fuktigste partiene.

Bilder 1 og 2: Bildet til venstre viser den ytterste sonen med svartor-strandskog og bildet til høyre de indre deler med gjengroingsmark.

Omsøkte tiltak – Fjerne kratt, bartrær og annen uønsket vegetasjon og fristille utvalgte trær.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – Ytre del med svartorsump bør få utvikle seg fritt. Resten av arealet er det positivt at åpnes i henhold til søknad. Prioritere å ta vare på edelløvtrær ved fristilling.

Område 2:

Lav åsrygg som tidligere har vært omgitt av innmark. Forholdsvis stor og grov eik dominerer i kanten rundt, mens furu dominerer de sentrale deler av åsryggen. Innmarka er nå gjengrodd med gran og ung krattskog. Eiketrærne burde vært avgrenset som en egen naturtype hvor enkelte av trærne faller innenfor definisjonen av store og hule eiker. Området er markert med rødt på kartet i sone 2.

Bilder 3 og 4: Store eiketrær står i kanten av åsryggen. Noe ut mot eksisterende innmark og andre i kanten av gjengroende innmark.

Omsøkte tiltak – Rydder gammel innmark for kratt og småskog. På åkerholme; fristille store eiker og fjerne oppslag under kronen på disse. Rydde for kratt og uønsket vegetasjon og trær, spesielt i kantsone til innmark.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – Tiltakene er viktige bidrag for å få frem de gamle trærne og det gamle kulturlandskapet. Viktig at døde grener og eventuelt dødt nedfall får lov til å bli i miljøet. Død ved er et viktig substrat for mange insekter og sopparter. Tenk langsiktig i ivaretagelsen av trærne. Det vil si at en må huske på å sikre de neste generasjonene med trær også. En fordel også om selve åsryggen holdes lysåpen.

Område 3:

En samling med gamle eiketrær på innmarka. Innslag av osp og alm. Den største eika målte ca 3,5 meter i omkrets. Eika faller innenfor definisjonen av store og hule eiker. Samlingen av eiker burde vært avgrenset som en egen naturtype. Naturtypeavgrensningen tilsvarer skjøtselssonen, men kan også inkludere sone 4 som også består av flere store eiketrær. Rødlistearten blankstorkenebb (nær truet, NT) ble funnet i området. På eik vokste det noe lindelav.

Bilder 5 og 6: Bildet til venstre viser rødlistearten blankstorkenebb (NT) som ble funnet i området. Bildet til høyre er et oversiktsbilde av lokaliteten sett nordover.

Omsøkte tiltak – Fjerne uønskede trær og annen vegetasjon.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – I dagens tilstand er det lite som må gjennomføres. En kan tynne forsiktig ut enkelte av de mindre trærne. Spare almetreet. Det er en fordel om området beites først mot slutten av sommeren slik at karplantene får satt frø. Trolig er blankstorkenebb utsatt for beiting og tråkkslitasje slik at sent beite er fordelaktig for den arten. Samme generelle kommentar ang død ved som i område 2.

Område 4:

En smal kantsone mot åkerholme og innmark. Mot øst er det plantet inn gran på tidligere innmark. Et gammelt steingjerde strekker seg i nord-sør retning langs åkerholmen og innmarka. Langs steingjerdet står flere gamle og grove eiketrær hvorav den største er på ca 3,5 meter i omkrets. Eika faller inn under definisjonen av store og hule eiker og burde vært avgrenset som en egen naturtype. Avgrensningen er den samme som skjøtselssonen. Alternativt inkluderes i naturtypen i område 3.

Bilder 7 og 8: Flere gamle eiketrær står langs det gamle steingjerdet.

Omsøkte tiltak – Avskoge plantet gran (1965) på innmark for å fristille store gamle eiketrær i kant åkerholme i en sone på ca. 25m utenfor eikene mot nord og øst. Røtter og stubber fjernes og gammel innmark opparbeides. Rester etter hogst fjernes og område ryddes for gjerding/beiting.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – Tiltakene er viktige bidrag for å få frem de gamle trærne og det gamle kulturlandskapet. Prioritere edelløv når en setter igjen trær langs gjerdet. Samme generelle kommentar ang død ved som i område 2. Generelt er gamle og gjerne soleksponerte steingjerder i kulturlandskapet viktige leveområder for for eksempel mange krypdyr, insekter og lav.

Område 5:

Lang kantsone mot innmark. Innmarka har inntil for noen år siden vært plantet til med gran. Variert treslagssammensetning i sonen og flere trær er egnet som fremtidstrær i kulturlandskapet. I bakkant er det blandingsskog av først og fremst løv og edelløv, men også noe innslag av gran. Lenger inn blir marka skinnere og furu tar over. Et gammelt steingjerde strekker seg i kanten hele veien.

Bilder 9 og 10: Gammelt steingjerde inn mot innmark. Løvblandingsskog langs gjerdet.

Omsøkte tiltak – Fristille livsløpstrær (løv) og fjerne uønsket vegetasjon for å åpne rundt og fristille steingjerde som utgjør grense mellom 31/1 og 31/25 i kant innmark.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – Tiltakene er viktige bidrag for å få frem det gamle kulturlandskapet. Flere trær er egnet som fremtidstrær, bl.a. eik, lønn og ask. Flere store bjørketrær som med fordel kan stå igjen. Fint også om enkelte hasselkratt kan spares. I bakkant mot øst er det også fint om det tynnes i løvskogen slik at trærne og bakken får gode lysforhold. En forholdsvis åpen sone frem til furuskogen i øst er fordelaktig. Samme generelle kommentar ang død ved som i område 2 og steingjerder i sone 4.

Område 6:

Steingjerde og kant mot innmark. Gjerdet ligger delvis inne i eksisterende innmark og er ikke sammenhengende hele veien. Enkelte eiker og osp står i sonen.

Bilde 9: Enkelte edelløvtrær står i kant av innmarka og deler av strekket har et gammelt steingjerde.

Omsøkte tiltak – Fristille livsløpstrær (løv) og fjerne uønsket vegetasjon for å åpne rundt og fristille rester av steingjerde i kant innmark mot vest.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – I dagens tilstand er det lite som må gjennomføres. En kan tynne forsiktig ut enkelte av de mindre trærne. Spare de grovste trærne inkludert enkelte osp. Samme generelle kommentar ang død ved som i område 2 og steingjerder i sone 4.

Område 7:

Gammel innmark tilplantet med gran. Mye av skogen holder på å falle overende på grunn av vind i kantsoner.

Omsøkte tiltak – Avskoge plantet gran (1964) for å gjenåpne tidligere innmark. Rester etter hogst fjernes og område ryddes for gjerding/beiting. Røtter og stubber fjernes og gammel innmark opparbeides.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – Et viktig tiltak for å få frem det gamle kulturlandskapet.

Område 8:

Gammel innmark/åpent areal tilplantet med gran. Deler er allerede hogd, mens de nedre deler mot sjøen fortsatt står igjen.

Bilder 10 og 11: Tidligere innmark/åpent areal tilplantet med gran. Deler er hogd i vinter.

Omsøkte tiltak – Avskoge plantet gran (1964) for å gjenåpne tidligere innmark. Rester etter hogst fjernes og område ryddes for gjerding/beiting. Røtter og stubber fjernes og gammel innmark opparbeides.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – Et viktig tiltak for å få frem det gamle kulturlandskapet.

Område 9:

Skogsmark med ung blandingsskog i nedre del og enkelte grove og høyvokste furuer i indre del. Marka er sandholdig og furuskog på sand er i seg selv et verdifullt skoginnslag. Dette arealet er imidlertid av begrenset omfang. Feltsjiktet er dominert av marimjelle.

Bilde 12: Glissen furuskog på sandholdig grunn.

Omsøkte tiltak – Rydde underskog og fristille store gamle furutrær.

BioFokus sine kommentarer til de omsøkte tiltakene – Ingen innvendinger, men en for kraftig uttynning kan medføre at furutrærne blir mer vindutsatt og vil til slutt falle overende.

Forslag til prioritering av tiltakene:

De største verdiene i de foreslåtte skjøtselssonene er knyttet til de gamle og grove eiketrærne. Det vil si at prioritering av tiltak bør ta sikte på å starte i områdene med innslag av gamle og grove. Sonene som bør prioriteres først er sone 2 og 4. Her er utskyggingseffekten av omkringliggende skog størst. Deretter kommer sonene 3, 5 og 6 som også har innslag av store trær. Resten av sonene har ingen innbyrdes prioritering.

Den store strandenga i nord er imidlertid den viktigste sett i et biologisk mangfold perspektiv og tiltak for å skjømte dette området bør ligge høyt i den nærmeste tiden. Denne delen ligger imidlertid ikke på Bjerkø gård sin grunn.

Vedlegg 2:

